

Waarom flirt de NPO met misdaad en geweld?

Posted on 26 januari 2022 by Gastauteur

door David Stam

Hoe geloofwaardig is een publieke omroep die criminelen als celebrities behandelt, en tegelijk via een ander online kanaal de misstanden blootlegt bij The Voice. Bereik lijkt belangrijker dan moraal, in het bijzonder bij hiphopkanaal 101Barz van BNNVARA. David Stam brengt de discussie in kaart rondom het amorele geflirt met misdaad en geweld, met name in de Nederlandse rap scene die door jongerenomroepen gretig wordt omarmd.

Hij heeft zijn verjaardag, nieuwjaar en kerst in de bajes doorgebracht. Maar zijn verleden laat hij nu achterwege!' Presentator Emma Wortelboer introduceert een nieuwe aflevering van [Biechten Bitch](#), een onlineprogramma van BNNVARA, waarin BN'ers in een modern biechthokje worden bevraagd door de presentator van dienst. 'Vandaag talken we niet too much dus pak die stacks voor Mario Cash!' *Biechten Bitch* is onderdeel van het online kanaal Club Hub.

Tweevoudig TBS'er, doorgewinterde geweldpleger en drugshandelaar Cash, die al op jonge leeftijd een leraar neerstak, is te gast in de studio. In het gesprek gaat het over een straf van 'way back' die hij nog moet uitzitten, en dat hij nog moet prikken in het park. Met de intro 'zijn verleden laat hij nu achterwege' bedoelden ze waarschijnlijk 'achter zich', maar ironisch genoeg zeiden ze het zo goed. Aan het eind deelt Emma hem in op een bord dat ging van 'braaf' tot 'stout'. De ex-TBS'er komt goed weg met 'een beetje stout', en sluit af met een rap.

Met wat voor motieven maakt een publieke omroep dit soort 'shows'?

Schijnheilig in de schijnwerpers

De grens tussen publieke relevantie en criminaliteit verheerlijkende showbizz wordt steeds dunner. Afgezien van zedendelicten, lijkt rumoer over de verschijning van misdadigers op publieke omroepen ernstig onderhevig aan inflatie.

In 2012 was er nog flinke ophef toen Willem Holleeder in *College Tour* aanschoof. Treitervlogger en ophitser Ismail Ilgun kreeg eigen programma's. Eerst bij Algemeen Dagblad en daarna bij publieke omroepen NTR en VPRO. Dat was nadat het Openbaar Ministerie zijn strafvervolgning seponeerde op voorwaarde dat hij een excuusvideo zou maken. Dat deed hij, maar later nam hij die excuses weer terug. Inmiddels heeft de VPRO de samenwerking met de treitervlogger beëindigd. Maar de NTR gaf hem onlangs weer een podium in 'NederTurken', in zijn nieuwe rol als conservatieve Turkse jongere die aan het denken wordt gezet.

Henk Kuipers, van de in 2019 door de rechter verboden motorclub 'No Surrender', kreeg een serie bij NPO-omroep Powned. Hij ontving € 12.700,- euro uit verenigingsmiddelen. Geen belastinggeld, zegt Powned er bij. 'Maar dan heb je ook #ophef', aldus de roze omroep. Syriëganger Laura H. die amicaal bij praatprogramma *M* zat is ook een bekend voorbeeld van de mantel der liefde van de publieke omroep.

Kritiekloosheid bij de NPO

De fascinatie is begrijpelijk, maar de kritiekloosheid tegenover criminaliteit is dat niet. Het is een uitstekende start voor een NPO-carrière. Koplopers van de NPO in het leuk doen met 'ex'-criminelen zijn de jongerenomroep FunX en het hiphop-kanaal van BNNVARA op YouTube, genaamd 101Barz. FunX is een samenwerking

van lokale publieke omroepen uit de vier grote steden. Tv-critica Angela de Jong verbaasde zich in de [Tubantia](#) over de 'FunX Music Award' voor rapper Akwasi, en schreef daarnaast hoe belachelijk het is dat de omroep rapper Boef lauwert met prijzen en vrouwelijke rappers in de schijnwerpers zet voor hun inzet voor emancipatie.

Presentator Danny Ghosen toonde zich in zijn [tweedelige serie](#) over de gewelddadige drillrap ook zeer verbaasd dat drillrapper Blacka, een van de ophitsers van de dodelijke steekpartij op de Scheveningse Pier in de zomer van 2020, enkele dagen daarna werd genomineerd voor een FunX Music Award. Hij won hem vervolgens terwijl hij nog in de cel zat. Niels Hoogland, de zendermanager van FunX, zag er geen kwaad in: 'We keuren geweld af, maar wij gaan niet op de stoel van de rechter zitten en over tot censuur.'

In de Nederlandse rapscene zijn liefde, geld en roem bekende thema's, maar ook drugshandel, wapens, overvallen en steekpartijen worden veelvuldig bezongen en besproken. Misdaden worden verkapt of openlijk aangekondigd of nabesproken in raps, maar ook gebagatelliseerd als 'verkeerde keuzes'. Bij 101Barz, het hiphop-kanaal van BNNVARA wordt dit alles in hoge kwaliteit gefilmd en gepubliceerd. Van belastinggeld.

Zijn deze optredens niet domweg in strijd met de 'missie en identiteit' van de progressieve omroep of van de publieke omroep als geheel? Sinds de onthullingen over Ali B, Marco Borsato en Jeroen Rietbergen bij The Voice of Holland – in BNNVARA-programma [BOOS](#) van Tim Hofman – klinkt het op internet 'Educate Your Sons'. Maar het kanaal van Tim Hofman heeft nog altijd minder abonnees en views dan 101Barz.

Rotjoch op je beeldscherm

101Barz(sprek uit: 'één-nul-één-Barz') is het grootste hiphopkanaal van Nederland met meer dan een miljoen volgers op YouTube. Gevestigde en nieuwe rappers krijgen op het platform de gelegenheid zich met raps ('spit sessies') te profileren. BNNVARA doet er wel een disclaimer bij. De omroep wil niet achter de inhoud staan, maar faciliteert die toch.

Ook maakt 101Barz reportages, worden er interviews opgenomen en is er ruimte voor ingestuurde video's. Het initiatief komt van Angelo Diop, bijnaam Rotjoch. In [deel 1](#) van docuserie '15 jaar 101Barz' legt hij uit dat hij zich als klein jongetje liet

inspireren door Amerikaanse tv-programma's waarin mannen rapten die leken op de mannen die hij in de Bijlmer zag. Van daaruit is 101Barz ontstaan: Amerika nadoen.

Afgelopen jaar was 101Barz in het nieuws omdat er een track van rapper 'Demper', de verdachte van de moord op Peter R. de Vries, te vinden was. De keer daarvoor omdat 101Barz bij hoge uitzondering enkele (drill)raps verwijderd had. Het betrof jongens van rapgroep '73 De Pijp' die betrokken waren bij de dodelijke steekpartij in Scheveningen. Dit zijn slechts twee voorbeelden van honderden jongens met honderdduizenden kijkers die op zoek zijn naar grenzen en status. Maar 101Barz voorziet alleen in dat laatste.

In 2016 publiceerde ex-extremist Dennis Honing op Geenstijl een kritiek over hoe 101Barz een podium geeft aan haat en misdaad. Sinds de opkomst van het nieuwe, bij uitstek gewelddadige genre van de drillrap maken meer mensen zich serieuze zorgen over wat er van de rapscene is geworden.

Ook uit progressieve hoek groeit de kritiek op de criminaliteitsverheerlijking die wordt verkocht als 'kunst' of 'culturele expressie'. De (online) straatcultuur speelt zich voor een belangrijk deel af rondom de muziek en de imago's van de rappers. Daarom verdienen de huidige rapscene en iedereen daaromheen die relativistisch tegenover criminaliteit en criminelen staat een kritische benadering.

Tegengeluid

Het kan ook anders. Hiphopfotograaf Jamel Shabazz volgt de Amerikaanse hiphopscene al jarenlang, maar nam een andere afslag dan Angelo Diop. Voor hem geen verheerlijking van geweld: 'Ik ben opgegroeid met Curtis Mayfield, Marvin Gaye, Gil Scott-Heron. Muziek met een boodschap. Hiphop had dat in de begintijd ook. Letterlijk met een nummer als 'The message' van Grandmaster Flash & the Furious Five. Rap en breakdance waren laagdrempelig. Ze hielpen jongeren ook om hun energie op andere zaken te richten.'

'De Zulu Nation van Afrika Bambaataa kwam voort uit een van de meer beruchte bendes van New York,' duidt Shabazz de idealistische beginjaren [in dagblad NRC](#). Die tijd is allang voorbij. Met de komst van crack deed de *gangstarap* zijn intrede. 'Straatgeweld werd verheerlijkt in de teksten. Net als materialisme, egoïsme, arrogantie. De lege platen verdrongen die met een boodschap. Terwijl muziek met

de juiste ingrediënten spiritueel voedsel kan zijn.'

'Een ziekelijke cultuur'

In Nederland zijn deze stemmen nog nauwelijks te horen en zeker niet in de mainstream pers, laat staan bij de NPO. De Nederlandse muzikant Orville Breeveld is een uitzondering. Hij schreef een emotioneel stuk op Facebook naar aanleiding van het doodschieten van Jerge Hoefdraad in de Bijlmer op 1 augustus van het afgelopen jaar en wees daarbij naar de rapcultuur: 'Jongeren worden door een ziekelijk materialistische en extreem gewelddadige cultuur aangespoord en aangepraat om de gangster uit te hangen. Een cultuur die miljarden genereert voor luxemerken, maar wijken als Zuidoost alleen maar armer maakt. (...) We zien nu het resultaat als die muziek en beelden kwaadaardig zijn.' Breeveld benadrukt de naïviteit van mensen die 'vroeger ook naar hiphop' luisterden, en legt uit dat de wijsgeren van toen niets te maken hebben met criminaliteit-verheerlijkende rappers van nu.

Je zou verwachten dat BNNVARA daarvan juist zeer overtuigd is. Op de [website](#) is te lezen: 'BNNVARA is een onafhankelijke, ideële mediaorganisatie die zich inzet voor een open, gelijkwaardige en rechtvaardige samenleving.' Onder 'Wat we doen' staat bijvoorbeeld: 'Wij maken content die ertoe doet. Nieuwe, inclusieve en waardevolle verhalen die mensen raken en verandering teweegbrengen.' De praktijk is anders. Hoezo, *educate your sons*?

De onschuld vermoord

Misdaadjournalist Paul Vugts van Het Parool legt regelmatig [hechte relaties](#) bloot tussen populaire rappers en zware georganiseerde misdaad, en wijst op hun rol als voorbeeldfiguren. 101Barz gaat gesprekken met hem uit de weg. Sterker nog: de bringer van deze boodschap wordt belasterd. Op de website van BNNVARA verscheen een vileine '[brief aan Paul](#)', geschreven door een anonieme auteur, waarin zonder schaamte de hele boel wordt omgedraaid:

'In detail schrijf je in je artikelen en boeken over de gruweldaden van de ernstigste criminelen. In Het Parool vertel je hoe hiphop en criminaliteit hand in hand gaan. Jij stigmatiseert de rapper als crimineel. Hoe lezen de jongeren in deze buurten jouw boeken?'

Dat ze bij 101Barz met zulke drogredenen niet in debat willen met journalisten is te begrijpen. Er is immers geen pistool voor nodig om hun argumentatie vol gaten te schieten. De 101Barz raps over wapens, drugs, moord en doodslag, die zogenaamd allemaal gaan over het echte straatleven maar zelden misdaad *afwijzen*, vallen volgens 101Barz in het niet bij de serieuze stukken van de Parool-journalist.

Een 'witte norm'?

In de brief aan Vugts wordt geagiteerd gerept over vragen die 101Barz krijgt als rappers zich niet aan de 'ethische norm' van 'wit-Nederland' houden. Er wordt niet uitgelegd wat dat precies is en of er ook een 'zwarte' ethische norm is. Het gaat alleen maar over die paar veroordeelde rappers, zo wordt er geklaagd. Maar in werkelijkheid brengen ze vooral heel veel goeds, aldus de anonieme brieven-schrijver. Een vergelijkbare redenatie van rapper Boef – die cadeautjes was gaan rondbrengen in een kindziekenhuis – pareerde Rick Nieman toen zij bij RTL Late Night zaten: Wat jij nu zegt is als iemand die zich 20 dagen heel goed gedraagt en de 21e dag iemand helemaal in elkaar slaat. En dan zeg je: Hoezo noem je mij gewelddadig? Omdat je het doet vriend!

101Barz zou rappers ook niet hoeven screenen, want 'ze zijn de AIVD niet'. Door alle moraliteit te delegeren aan de AIVD bekent BNNVARA kleur: ze vinden zichzelf amoreel. Zo wassen ze hun handen in onschuld bij het bieden van een podium aan mensen die een criminele levensstijl romantiseren en populariseren. Bij 101Barz zijn het zogenaamd alleen maar artiesten, die gebruik maken van hun recht op vrijheid van meningsuiting.

De praktijk leert dat een rapcarrière geen enkele garantie biedt op afstand van 'de straat'. Lil' Kleine raakte met zijn rapsucces juist alleen maar dichter betrokken bij het criminele milieu. Door bij 'succes' alleen naar de rappende individuen zelf te kijken wordt er ook voorbijgegaan aan eventuele schadelijke effecten van hun teksten op de vele jonge en vaak beïnvloedbare luisteraars. Net als bij kwakzalvers en sekteleiders gaat hun individuele succes vaak ten koste van hun goedgelovige publiek.

Vaak wordt gesteld dat rap het ongehoorde geluid 'van de straat' is. Maar na de positieve Snelle op nummer één, bestaat de rest van de Nederlandse top 5 van meest beluisterde artiesten van 2020 op Spotify uit Boef, Frenna, Lil Kleine en Josylvio. Hoezo 'ongehoord'? Ook in 2021 domineerden rappers de ranglijsten.

Kechs en snitchen

Het argument 'ongehoord geluid' gaat eerder op voor kansarme jongeren die wel op een constructieve manier iets van hun leven willen maken, en voor de rolmodellen achter de schermen die als docent, jongerenwerker of sportcoach hun best doen om jongeren uit de criminaliteit te houden. In plaats van de anti-ethische normen van materialisme, [kechs](#) [meisjes en vrouwen die betiteld worden als hoeren], het taboe op 'snitchen' [het melden van misdaden] en het vergoelijken van criminaliteit te laten gedijen bij 101Barz zou BNNVARA zich beter kunnen verdiepen in onderliggende analyse van het maatschappelijke en sociaal-culturele probleem.

Door toenmalig CDA-Kamerleden Chris van Dam en Harry van der Molen zijn op 13 augustus 2020 [Kamervragen](#) gesteld over drillrap en de rol van BNNVARA. Dit naar aanleiding van de dodelijke drillrapvete die in de later verwijderde raps op 101Barz werd bezongen. In de antwoorden van minister Grapperhaus van Justitie en minister Slob van onderwijs is een actieplan aangekondigd, maar wordt ook het belang van de redactionele onafhankelijkheid van BNNVARA benadrukt. Het OM heeft overigens middels een vrij unieke zaak tegen twee drillrappers met succes verkend wat de mogelijkheden zijn om hen opruiing ten laste te leggen. De rechtbank legde een taakstraf van 100 uur op vanwege hun ernstig dreigende teksten en wapens in hun video, rapporteert de [NOS](#). In feite is dit symptoombestrijding van de uitschieters, want het sociale probleem is veel breder dan deze excessen.

Verschillende rappers geven achteraf zelf toe dat het lang niet allemaal echt is maar ook veel entertainment 'omdat mensen het leuk vinden'. Een aantal spreekt zich ook uit tegen geweld. Helaas vaak pas nadat ze zelf eerst jarenlang hun criminele levensstijl vierden met hun fans.

Rapper [Lexxxus op FunX](#) over drillrap: *'Die jongens en rappers kijken te veel naar de UK drill scene. Ze lopen met messen. Het is monkey see, monkey do. We moeten ook stoppen met die gewelddadige videoclips'*.

De angst van de omroep

Paul Vugts zelf stelt in [de aflevering](#) van Danny Ghosen over drillrap, dat omroepen geen afstand durven nemen van populaire jongens, want dan gaat hun aantrekkingskracht achteruit. Dat is het hypocriete van dit soort programma's. Ook

al zijn het negatieve rolmodellen, ze willen hen een podium geven onder het mom van vrijheid van cultuur. Hij noemt het zelfreinigende vermogen bij de publieke omroep teleurstellend laag. Ghosen merkt op dat 101Barz niet wilde reageren.

Na Vugts is Diana Sardjoe aan het woord, oprichter van stichting 'De Moeder is de Sleutel', die zich actief inzet voor kansarme jongeren en zelf moeder van een voormalig probleemjongere is. Ook zij is uitgesproken: Neem je maatschappelijke verantwoordelijkheid. Geef ze geen platform, beloof ze geen podium als je ze er daarna toch weer af gooit.

Het wordt tijd om de media aan te spreken op hun misdaadpropaganda. Het is normaal geworden om klakkeloos mee te gaan in de mythe van de 'ontspoorde Nobele Wilde' die het per definitie goed bedoelt. De meeste rappers zijn geen hedendaagse Martin Luther Kings, maar op (negatieve) aandacht en geld beluste straatjongens die zich laven aan de geboden NPO-podia. Wie hen het beste gunt, steunt hen in alles behalve dat.

David Stam is criminoloog en filmmaker, onder andere van de documentaire [Ruwe Diamanten](#).